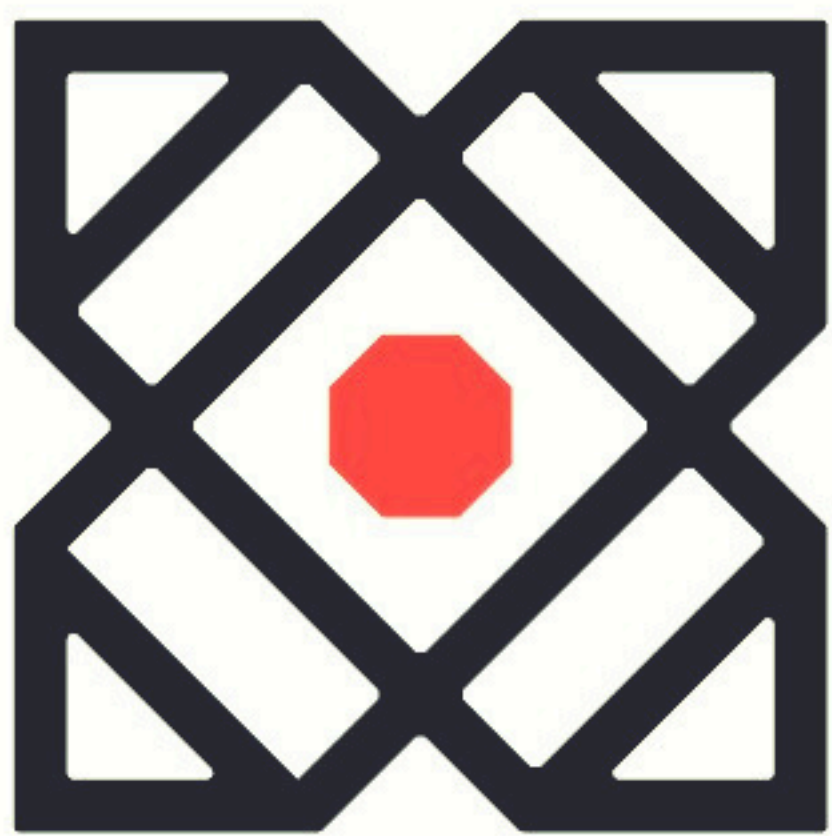

KULTURNI
ČETVEROKUT

PRVE BJELOVARSKJE ZGRADE

Informativni
vodič

PRVE BJELOVARSKE ZGRADE ***informativni vodič***

Impresum

Naslov publikacije: **Prve bjelovarske zgrade: informativni vodič**

Izdavač: **Narodna knjižnica „Petar Preradović“**

Za izdavača: **Vjeruška Štivić**

Autori tekstova: **Vjeruška Štivić, Ivana Blažeković**

Uredništvo: **Vjeruška Štivić, Ivana Blažeković, Martina Krivić Lekić, Juro Bijelić**

Lektura i korektura: **Maja Purković**

Dizajn i grafičko oblikovanje: **Vjeruška Štivić, Ivana Blažeković**

Tehnička priprema i digitalno izdanje: **Vjeruška Štivić**

Interaktivna karta: **Petar Zadro**

Godina objave: **2025.**

Mjesto objave: **Bjelovar**

ISBN 978-953-8440-02-1 (e-izdanje)

Zahvala

*Ljubici Trumbetaš, stručna savjetnica konzervatorica - Područna konzervatorska služba Bjelovar;
Dubravki Golec, stručna suradnica za poslove gradnje Grada Bjelovara - Gradska uprava Bjelovar i
Ivi Iličić Mišura, voditeljica odjela za katastarske programe i geodetske poslove - Područni ured za katastar Bjelovar
Ani Drveni, viša kustosica i voditeljica Kulturno-povijesnog odjela Gradskog muzeja Bjelovar
na pojašnjenjima bitnim za nastajanje Vodiča.*

*„Kako bi zadovoljili svoju čežnju za ljepotom,
ljudi su u prošlosti, kao simbol svojih duhovnih aspiracija,
trebali velike i iznad svega, lijepe zgrade.*

*Hramovi, katedrale, forumi kazališta i palače
prenosili su povijest jasnije i s većom osvješćenošću
no što su to mogli stari svici pergamenta.*

***Svijet je poznavao samo jednu umjetnost,
umjetnost gradnje.”***

(Alvar Aalto)

Uvodna riječ

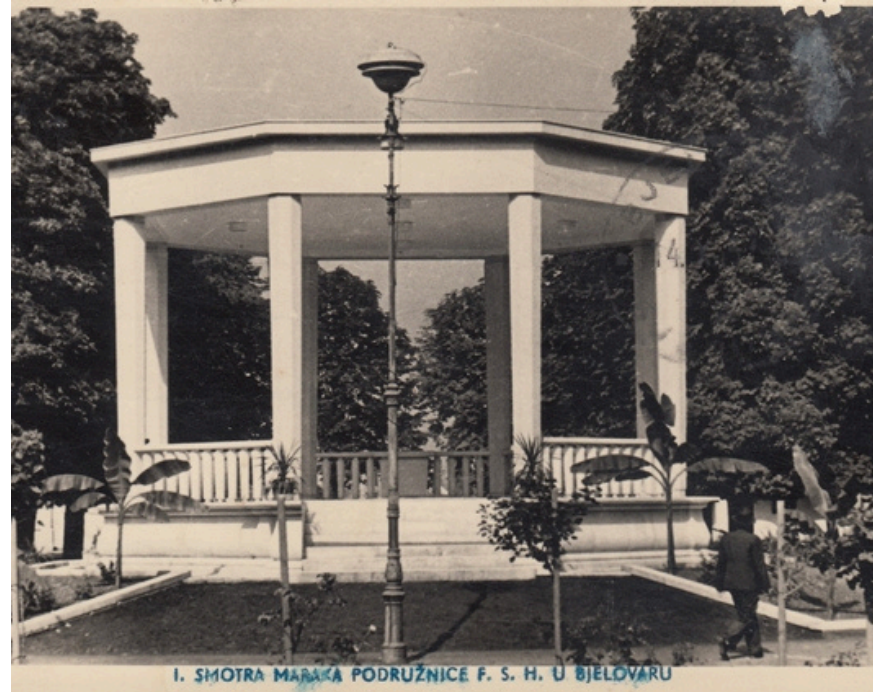
Kulturno-povijesna cjelina Bjelovara : grad rođen iz utvrde

Namjera autorica bila je upoznati nove generacije Bjelovarčana s prvim građevinama koje su građene u 18. i 19. stoljeću u novoosnovanom gradu Bjelovaru kao vojnom i civilnom središtu tadašnje Bjelovarsko-križevačke županije. Svaka zgrada krije svoju priču koja treba biti ispričana i zapamćena. Upravo je to cilj projekta *Kulturni četverokut* u okviru kojega je i nastao ovaj Vodič.

Autorice

Grad Bjelovar nastao je odlukom vladarice Marije Terezije 1756. na temeljima stare vojne utvrde. Planiranje i izgradnja grada povjereni su generalu Philippu Lewinu von Becku. Prvotno zamišljen kao planski vojni grad, Bjelovar je izgrađen u pravilnom rasteru od trideset i šest blokova s reprezentativnim javnim i vojnim zgradama oko središnjeg trga – današnjeg Trga Eugena Kvaternika. Gradnja je obilježena baroknim stilskim elementima i racionalnim prostornim planiranjem, pri čemu prevladava stroga funkcionalnost i planska gradnja u službi vojne organizacije. Izvorna urbana matrica očuvana je do danas. Na mjestu planskog grada ranije je stajala utvrda koja je bila opasana zemljanim bedemima s ugaonim bastionima. Uklanjanje bedema početkom 19. stoljeća otvorilo je put daljnjem razvoju, širenju i oblikovanju Bjelovara kao modernog urbanog središta. Grad je sačuvao brojne zgrade iz raznih razdoblja koje danas čine vrijedan dio zaštićene kulturno-povijesne cjeline i svjedoče o njegovom vojnom, političkom, upravnom i društvenom razvoju. Kulturno-povijesna cjelina Bjelovara upisana je u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, kao i pojedinačne zgrade koje su prikazane u ovom Vodiču.

2025. godine u Bjelovaru se obnavlja više desetaka starih zgrada čime se stara gradska jezgra nastoji očuvati za buduće naraštaje.

PRVE BJELOVARSKE ZGRADE

Bjelovar nije samo grad nego je i priča ispričana kroz ulice, trgove i zgrade koje svjedoče o njegovu jedinstvenom razvoju. Od strateške vojne utvrde središnjeg dijela Vojne krajine do suvremenog urbanog središta, Bjelovar se izgradio na temeljima bogate vojne, administrativne, obrazovne, industrijske i kulturne povijesti. Očuvana urbanistička struktura i vrijedna arhitektonska baština čine grad živim spomenikom prošlih vremena, ali i prostorom u kojemu kulturna tradicija i dalje snažno oblikuje identitet zajednice. Upravo zbog svoje povijesne i kulturne vrijednosti, kulturno-povijesna cjelina Bjelovara prepoznata je kao kulturno dobro Republike Hrvatske.

Bjelovar je jedan od najmlađih gradova u Hrvatskoj. Nastao je na temeljima vojne utvrde, a vojna „priča” ga je pratila do kraja 20. stoljeća kada započinje snažan razvoj suvremenog društva .

Comando Haus Hauptwache
Vojna komanda i Gradska straža
UPRAVA GRADA BJELOVARA

- Lokacija:
Trg Eugena
Kvaternika 2
- Izgrađena:
krajem 18. stoljeća
- Stilska obilježja:
kasni barok
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
vojna komanda i
gradska straža
- Sadašnja namjena:
Uprava Grada
Bjelovara
- Obnovljena:
2006. godine
- Spomenik kulture od:
6. 11. 1972.

Grad je po osnutku podijeljen u dva dijela, za dvije pukovnije – Križevačku i Đurđevačku. Krajem 18. st. na sjevernoj strani glavnog gradskog trga u samom središtu Bjelovara podignuta je zgrada za potrebe vojne komande i gradske straže za obje pukovnije. Učrtana je na najstarijoj karti grada iz 1772., a sačuvan je i nacrt zgrade iz 1791.g Zgrada je velika dvokatnica pravokutnog oblika i jedna je od najvećih starih zgrada u Bjelovaru. Vrijedan je primjer kasnobarokne arhitekture u Vojnoj krajini i kao takva obogaćuje arhitektonsku baštinu Bjelovara. Poznata je i pod nazivom Velika vojarna.

Velika vojarna ima sedamnaest pravilno raspoređenih prozora u nizu. Na pročelju su lukovi i ukrasni stupovi koji se protežu na dva kata. Takav stil gradnje naziva se „divovski red“.

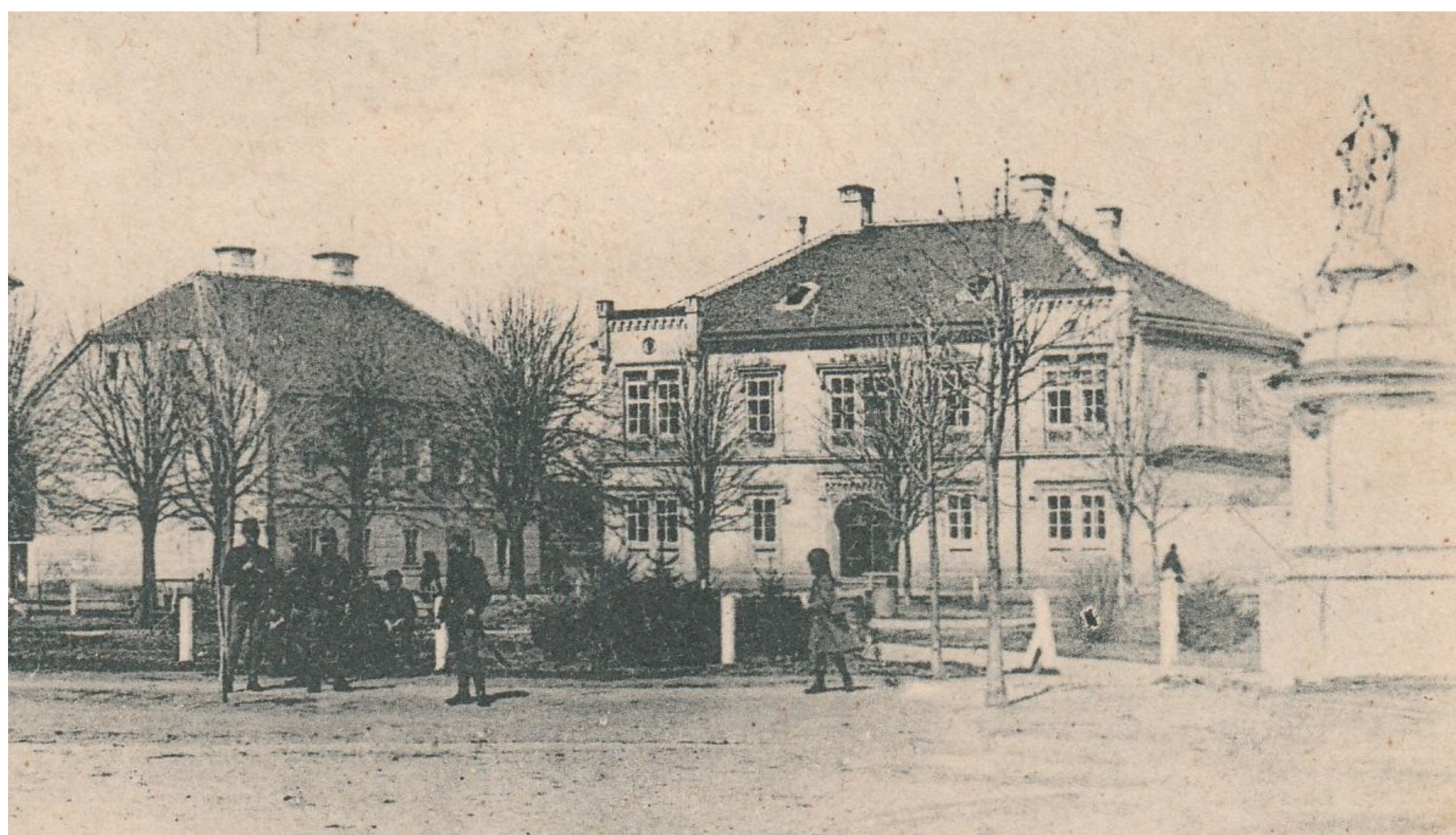

Erstes Major Quartier

Sjedište prvog bojnika Đurđevačke pukovnije
VELEUČILIŠTE U BJELOVARU

- Lokacija:
Trg Eugena
Kvaternika 4
- Izgrađena:
18. stoljeće
- Stilsko obilježje:
romantizam
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
Stožer prvog bojnika
Đurđevačke pukovnije
- Sadašnja namjena:
Veleučilište
u Bjelovaru
- Obnovljena:
2009. godine
- Spomenik kulture od:
4. 6. 1974.

Jednokatnica koja se nalazi na središnjem trgu okrenuta glavnim pročeljem prema jugu ubraja se među prve zgrade u Bjelovaru. Prikazana je već na najstarijem planu grada iz 1772., a na karti iz 1828. označena je kao sjedište prvog bojnika. Tijekom 1860-ih pročelje je obnovljeno u stilu ranog historicizma, a unutarnji raspored prostorija kao što su središnja veža i bočne sobe ostao je nepromijenjen. Pretpostavlja se da je obnovu vodio arhitekt Franjo Klein. Zgrada je tad dobila bogato ukrašeno pročelje s elementima neoromanike, neogotike i neorenesanse te se smatra najraskošnijom među njegovim radovima. Na karti iz 1893. zgrada je označena kao pravosudna zgrada.

Tijekom 20. stoljeća u ovoj su zgradi bili smješteni Praktikum Turističke škole i Turistička zajednica. U dvorištu je bila baraka u kojoj je djelovao dječji vrtić, a potom i Pionirski odjel Knjižnice.

Brigade Haus
Sjedište brigade
BISKUPIJSKI ORDINARIJAT

- Lokacija:
Trg Eugena
Kvaternika 5
- Izgrađena:
18. stoljeće
- Stilsko obilježje:
barokni klasicizam,
historicizam
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
stožerna zgrada
brigade
- Sadašnja namjena:
Croatia osiguranje,
Biskupijski
ordinarijat, restoran
- Obnovljena:
2003. godine

Na uglu istočne strane glavnog trga nalazi se zgrada koja je poznata kao zgrada *Croatia osiguranja*. 1783. Na planu grada iz 1795. označena je kao *Brigade Haus*. Početkom 20. st. postaje sjedište kraljevske županijske oblasti i dobiva novo pročelje prema nacrtu arhitekta Martina Pilara. Građena je u stilu kasnog historicizma, ali su vidljivi i barokni detalji, posebno u prizemlju. Na pročelju se nalazi grb županije, a raskošni ulaz krasi dvije dekorativne vaze. Zgrada je tijekom povijesti mijenjala namjenu, od upravne zgrade brigade, preko sjedišta Bjelovarsko-križevačke županije i obrazovne ustanove do osiguravajućeg zavoda, restorana i ureda Bjelovarsko-križevačke biskupije.

Zanimljiva crtica iz povijesti koja se veže uz ovu zgradu službeni je posjet Josipa II. Bjelovaru 1783. godine pri čemu je Njegovo Carsko Veličanstvo odsjelo u toj zgradi.

Oberstlieutenants Quartier
Sjedište pukovnika Đurđevačke pukovnije
DRŽAVNI ARHIV U BJELOVARU

- Lokacija:
Trg Eugena Kvaternika 6
- Izgrađena:
18. stoljeće
- Stilska obilježja:
barokni klasicizam
- Arhitekt /projektant / graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
Stožerna zgrada pukovnika
- Sadašnja namjena:
Državni arhiv u Bjelovaru
- Obnovljena:
2010. godine
- Spomenik kulture od:
4. 6. 1974.

Ugaona jednokatnica glavnim pročeljem okrenuta prema središnjem trgu, a istočnim prema Mažuranićevoj ulici izgrađena je kao sjedište pukovnika Đurđevačke pukovnije. Na najstarijem planu grada iz 1772. označena je kao zgrada javne namjene. Volumenom i konstruktivnim oblicima karakteristična je za arhitekturu Vojne krajine. Po razvojačenju 1871. postaje stan i ured kraljevskog velikog župana Bjelovarsko-križevačke županije. Nakon Drugog svjetskog rata u zgradu se smještaju prvo Dom zdravlja, a potom uredi UMIB-a. Za vrijeme Domovinskog rata služila je kao sjedište Uprave za obranu Bjelovara Ministarstva obrane RH. Danas uz Arhiv u njoj djeluje i Konzervatorski odjel Ministarstva kulture i medija RH.

Prilikom službenog obilaska Bjelovarsko-križevačke županije 1891. u zgradi je odsjeo ban kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, grof Dragutin Khuen Hedervary.

Gradski magistrat

GRADSKI MUZEJ BJELOVAR

- Lokacija:
Trg Eugena Kvaternika 1
- Izgrađena:
1832. godine
- Stilska obilježja:
barokni klasicizam
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena: **sjedište
gradske vlasti i
redarstva**
- Sadašnja namjena:
**Gradski muzej
Bjelovar**
- Obnovljena:
2025. godine
- Spomenik kulture od:
20. 5. 1974.

Jednokatnica na uglu glavnog gradskog trga i Strossmayerove ulice primjer je neobaroknog klasicizma. Izgrađena je u obliku slova U, a glavno pročelje okrenuto je prema središnjem trgu. Na pročelju se ističu ukrasni lukovi kasnog klasicizma. Sobe su raspoređene uz vanjske zidove, a hodnici gledaju prema unutrašnjem dvorištu – danas velikom atriju. Zgrada je građena za potrebe gradskog magistrata koji je činilo deset osoba: gradonačelnik, pravni izjavitelj, komunitetski upravitelj, dva vijećnika, policijski povjerenik, dva pisara te dva liječnika (gradski i za lazaret). S balkona zgrade 1941. tadašnji gradonačelnik Makanec proglasio je NDH. Danas zgrada ima kulturnu namjenu.

Nekadašnja gradska vijećnica i zatvor, danas je jedna od nositeljica kulturnog života grada s prekrasnim atrijem u kojemu se odvijaju brojna gradska kulturna događanja.

Oberstens Quartier

Sjedište pukovnika Križevačke pukovnije

NARODNA KNJIŽNICA „PETAR PRERADOVIĆ”

- Lokacija:
Trg Eugena
Kvaternika 11
- Izgrađena:
krajem 18. stoljeća
- Stilska obilježja:
rani historicizam,
romantizam
- Arhitekt/projektant/
graditelj: nepoznat
- Prva namjena:
Stožerna zgrada
pukovnika Križevačke
pukovnije
- Sadašnja namjena:
Narodna knjižnica
„Petar Preradović”
- Obnovljena:
2025. godine
- Spomenik kulture od:
4. 6. 1974.

Zgrada na južnoj strani trga jedna je od najstarijih u Bjelovaru. Izgrađena kao barokna zgrada ucrtana je već na planu grada iz 1772. Zgrada se od 1855. - 1859. dograđuje u romantičarskom stilu prema projektu arhitekta Franje Kleina za sjedište pukovnika Varaždinsko-križevačke pukovnije. Početkom 20. st. u njoj je bilo Carsko i kraljevsko pukovnijsko zapovjedništvo. Nakon Drugog svjetskog rata u zgradi su se izmjenjivale djelatnosti, od sjedišta radijske postaje i ureda do trgovine, da bi 1990-ih bila napuštena i u derutnom stanju. Nakon cjelovite obnove 2001. u njoj djeluje najstarija kulturna ustanova grada – Narodna knjižnica „Petar Preradović”.

Zgrada je unatoč brojnim renovacijama do današnjih dana očuvala oblik iz 19. stoljeća koji bogatom dekoracijom i detaljima podsjećaju na srednjovjekovne tvrđave.

Casino Verein Belovar

Časnički klub Bjelovar

NARODNA KNJIŽNICA „PETAR PRERADOVIĆ”

- Lokacija:
**Šetalište dr. Ivše
Lebovića 9**
- Izgrađena:
1848. – 1882.
- Stilska obilježja:
klasicizam
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
Časnički klub
- Sadašnja namjena:
**Dječji odjel i
igraonica Narodne
knjižnice „Petar
Preradović”**
- Obnovljena:
2025. godine
- Spomenik kulture od:
4. 6. 1974.

Zgrada Čitaonice prizemnica je u obliku slova U. Građena je u fazama od 1848. do 1882. priložima članova Društva. Najprije su izgrađene „čitaća” i „igrača” soba, a potom soba za sastanke, stan za podvornika i prostor za knjižnicu. Prvotna joj je namjena bila mjesto za druženje i čitanje. Na pročelju su pravilno raspoređeni ukrasi između kojih su smješteni prozori. Četiri stupa koja nose trokutasti krov naglašavaju glavni ulaz, tipičan za klasicistički stil. Zgrada je važna zbog svojeg položaja jer se nalazi na glavnoj gradskoj osi i jednom kraju popularnog Korza. Ispred zgrade su 1828. zasađene su platane koje su starije od poznatih zrinjevačkih platana.

Časnički kasino izgrađen je na mjestu Lovačke kuće, a proširenjem je presjekao glavni put do Kraljevske bolnice što je naljutilo tadašnje gradske oce.

Oberstlieutenants Quartier
Sjedište potpukovnika Križevačke pukovnije
BJELOVARSKO AMATERSKO KAZALIŠTE

- Lokacija:
Trg Eugena
Kvaternika 7
- Izgrađena:
18. stoljeće
- Stilska obilježja:
barokni klasicizam
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
stožer potpukovnika
Križevačke pukovnije
- Sadašnja namjena:
Bjelovarsko
amatersko kazalište,
civilne udruge
- Obnovljena:
1981. godine

Na uglu zapadne strane glavnog gradskog trga nalazi se jednokatna zgrada, pravokutnog oblika i četverostrešnog krova karakteristično tom vremenu. Prikazana je već na najstarijem planu grada iz 1772., a na planu iz 1828. označena je kao sjedište potpukovnika Križevačke pukovnije. Prema povijesnim izvorima u toj su zgradi živjeli i ugledni bjelovarski suci. Zgrada je 1980-ih srušena i podignuta iz temelja prema starim nacrtima što se naziva *faksimilska rekonstrukcija*. Tom prilikom unutrašnjost je doživjela značajne promjene, ali vanjski je izgled ostao identičan izvornoj zgradi. Zbog svoje povijesti i položaja, ova zgrada ima važnu ulogu u urbanističkom razvoju središta Bjelovara.

Nakon obnove u zgradi je djelovao „Omladinski dom” za potrebe kulturnih aktivnosti mladih, a u podrumu je bio disco-club „H8” čiji se naziv veže uz koordinate plana grada Bjelovara.

Erstes Major Quartier

Sjedište prvog bojnika Križevačke pukovnije

RAIFFEISEN BANKA

- Lokacija:
Trg Eugena Kvaternika 9
- Izgrađena:
18. stoljeće
- Stilska obilježja:
barokni klasicizam
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
stožer prvog bojnika Križevačke pukovnije
- Sadašnja namjena:
poslovna zgrada
- Obnovljena:
2002. godine
- Spomenik kulture od:
6. 11. 1972.

Jednokatnica na južnoj strani glavnog gradskog trga izgrađena je na kraju 18., a pojavljuje se na najstarijim gradskim planovima. Pročelje je neznatno preoblikovano, dok je unutrašnjost prilagođena za ondašnje potrebe. U prizemlju zgrade nalazi se mali ulazni toranj, a do kata vodi stubište pored dvorišne strane. U prizemlju i na katu smještene su prostorije koje gledaju prema glavnoj ulici ili stražnjem dijelu zgrade. Nakon razvojačenja Vojne krajine u zgradi je smješteno Carsko i kraljevsko posadno zapovjedništvo. Tijekom posljednje opsežne renovacije zgrade nastojalo se zadržati što više povijesnih elemenata, ali i prilagoditi suvremenim potrebama poslovanja banke koja je danas u njoj smještena.

Zgrada je dobar primjer gradnje na području koje je zbog vojske i obrane u vrijeme Vojne krajine imalo posebne zahtjeve.

Zweites Majors Quartier

Sjedište drugog bojnika Križevačke pukovnije
ODJELI BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE

- Lokacija:
Trg Eugena
Kvaternika 13
- Izgrađena:
18. stoljeće
- Stilska obilježja:
barokni klasicizam
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
stožer 2. bojnika
Križevačke pukovnije
- Sadašnja namjena:
odjeli BBŽ-a, HRT-a
- Obnovljena:
djelomično 2011.
godine
- Spomenik kulture od:
4. 6. 1974.

Jednokatnica na uglu južne strane glavnog gradskog trga tipična je krajiška zgrada s prijelaza iz 18. u 19. st. Upisana je na najstarijoj karti grada još 1772., a na karti iz 1828. stoji da je ona sjedište drugog bojnika Križevačke pukovnije. Ima četverostrešni krov i dva ulaza od kojih je glavni s Kvaternikovog trga. U prizemlju su očuvani svodovi iz kasnog baroka, tzv. češke kape te bačvasti i pruski svodovi. Konstruktivnim i oblikovnim karakteristikama pripada vrijednim primjerima stambene arhitekture ondašnjeg Bjelovara. U 19. st. se obnavlja i dobiva današnji izgled. Godine 1912. zabilježena je kao Mala vojarna. U drugoj polovici 20. st., pa sve do početka 21. st., u zgradi je djelovalo nekoliko srednjih škola.

Zgrada ima poseban urbanistički značaj zbog smještaja na glavnom trgu gdje je skladno uklopljena među najvrjednije građevine u Bjelovaru.

Zweites Majors Quartier

Sjedište drugog bojnika Đurđevačke pukovnije
POSLOVNICA HRVATSKOG TELEKOMA

- Lokacija:
Trg Eugena
Kvaternika 8
- Izgrađena:
krajem 18. stoljeća
- Stilska obilježja:
kasni barok
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
Stožer drugog
bojnika Đurđevačke
pukovnije
- Sadašnja namjena:
poslovni prostor
- Obnovljena:
djelomično 1999.
godine
- Spomenik kulture od:
6. 11. 1972.

Jednokatna zgrada na uglu sjeverne, đurđevačke strane glavnog gradskog trga sačuvala je svoj izvorni izgled i prepoznatljive karakteristike zgrada građenih u vrijeme Vojne krajine. Ucrtana je u najstariju kartu Bjelovara iz 1772. Na karti iz 1828. u legendi je označena kao *Il-tes Majors Quartier Georger Regiments*. Zgrada ima karakterističnu strogu simetriju pročelja, funkcionalnu organizaciju prostora i redukciju dekoracije, što odgovara tipu vojne arhitekture Habsburške Monarhije u drugoj polovici 18. st. Prizemlje i kat odvojeni su posebnim ukrasnim pojasom. Na oba kata prozori su posloženi ravnomjerno i u pravilnom redu. U prizemlju na sredini pročelja nalazi se upečatljiv portal – veliki ulaz s posebnim zaobljenim lukom iznad vrata.

Zgrada je danas prepoznatljiva po velikim drvenim vratima i metalnim kopcima na prozorima u prizemlju u zelenoj boji, što nije dio njezina izvornog izgleda.

Kuća i trgovina Gjoke Lackovića

Stambena zgrada

CAFE BAR „RELAX”

- Lokacija:
Trg Eugena Kvaternika 10
- Izgrađena:
između 1828. i 1867. godine
- Stilska obilježja:
neoklasicizam
- Arhitekt/projektant/graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
stambeni prostor i trgovina
- Sadašnja namjena:
ugostiteljski objekt, stambeni prostor
- Obnovljena:
1994. godine
- Spomenik kulture od:
6. 11. 1972.

Zgrada se prvi put pojavljuje na katastarskoj karti grada Bjelovara 1867. Pročelje upućuje da je sagrađena u prvoj polovici 19. st., ali nije sigurno je li sagrađena kao jednokatnica ili prizemnica kojoj je kat naknadno dograđen. Vrlo je jednostavna izgleda, kao uglavnom i sve zgrade građene u vrijeme Vojne krajine. Na pročelju se nalaze ukrasi poput sokla, vijenca između katova i okvira glavnog ulaza. Na katu se vide korintski stupovi između kojih je poredano pet prozora. Sa sjeverne strane nalazi se ulazni toranj koji je vjerojatno dodan naknadno. Unutarnji prostor prizemlja podijeljen je srednjim nosivim zidom na ulični i dvorišni niz prostorija.

Zgrada je ugrađena između dviju jednokatnica kao dio niza vrijednih arhitektonskih građevina 18. i 19. stoljeća sačuvanih do danas na središnjem gradskom trgu.

Hotel „Stern“
Svratište „Zvezda“
PODRAVSKA BANKA

- Lokacija:
Frana Supila 1
- Izgrađena:
19. stoljeće
- Stilska obilježja:
klasicizam
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
stambena zgrada
- Sadašnja namjena:
**stambeni prostor,
poslovna i uslužna
djelatnost**
- Obnovljena:
2003. godine
- Spomenik kulture od:
4. 6. 1974.

Glavni ulaz jednokatnice na uglu glavnog gradskog trga okrenut je prema trgu, a drugo pročelje prema Korzu i ulici Frana Supila. Ucartana je na najstarijoj karti grada iz 1772., ali samo jednim dijelom, što upućuje na dogradnju zgrade narednih godina. To po potvrđuje i plan grada iz 1828. gdje je ucrtana na kartu u obliku L tlocrta. Dogradnja zgrade može se pratiti i po konstrukciji prizemlja. Nakon obnove unutarnja je prostorna organizacija velikim dijelom očuvana kao i izvorna forma vanjske ovojnice. Uglavnom je bila namijenjena za potrebe uslužnih djelatnosti i stanovanje. Zgrada je važna za izgled i raspored grada jer zauzima posebno mjesto u urbanističkom planu Bjelovara.

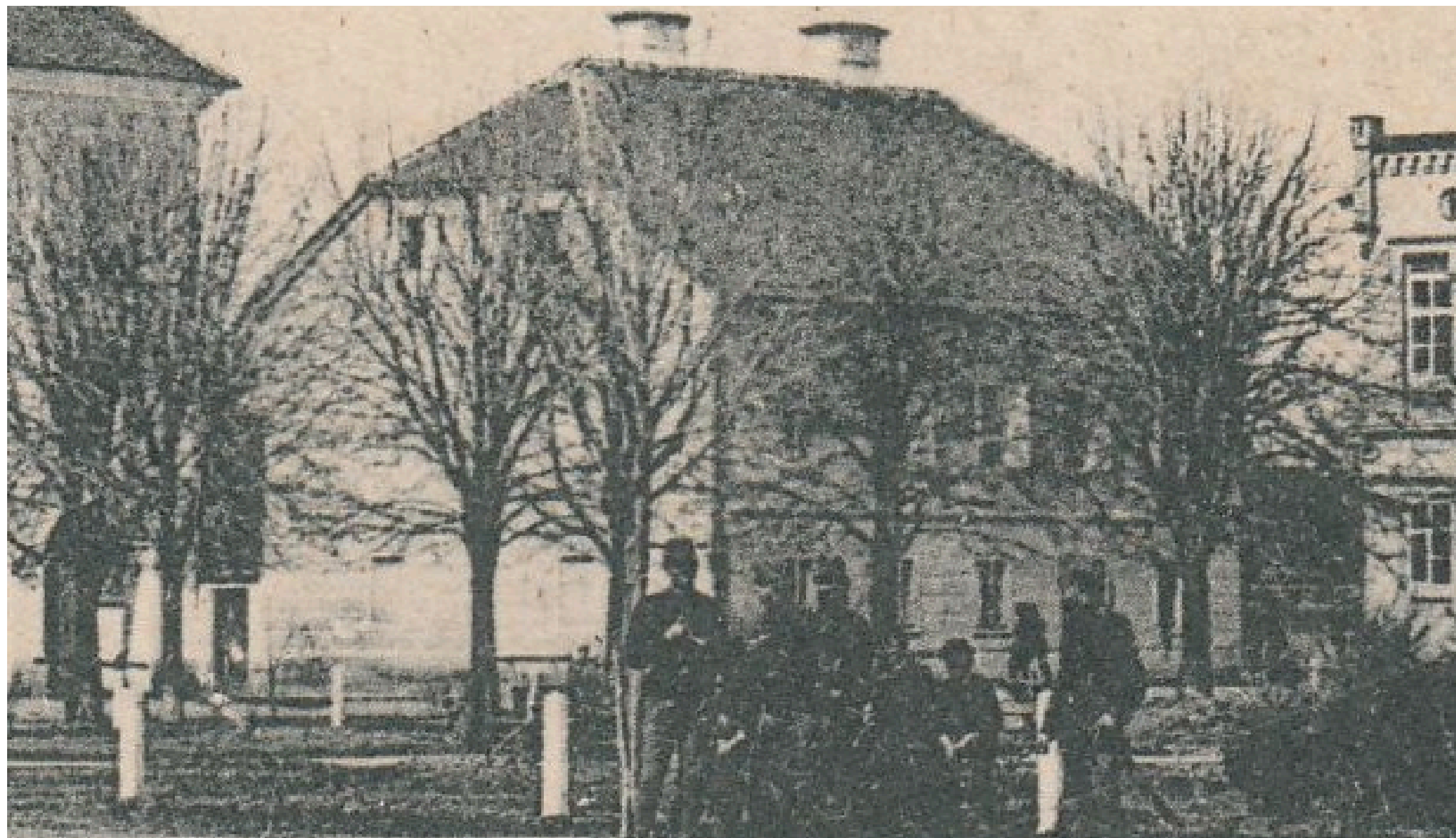
Svratište „Zvezda“ bilo je često posjećivano mjesto, kao i kasniji restoran „Mignon“ u kojem su se sredinom 20. stoljeća održavale svečanosti i plesovi, a poznata je bila i njihova slastičarnica.

Oberstlieutenantes Quartier
Sjedište potpukovnika Đurđevačke pukovnije
HOTEL

- Lokacija:
**Antuna Branka
Šimića 2a**
- Izgrađena:
18. stoljeće
- Stilsko obilježje:
barokni klasicizam
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
**Stožer potpukovnika
Đurđevačke pukovnije**
- Sadašnja namjena:
**u rekonstrukciji
privatnog investitora**
- Obnovljena:
2025. godine

Na sjeveroistočnom dijelu glavnog trga u Bjelovaru nalazi se jednokatnica s pogledom na Ulicu Petra Zrinskog. Prikazana je već na karti grada iz 1772. kao zidnica pravokutne osnove u funkciji stanova potpukovnika husarske desetine. Na legendi karte iz 1828. označena je kao sjedište podpukovnika, a 1892. kao zemaljska zgrada političke uprave. Početkom 20. st. spominje se kao zapovjedništvo kraljevskog oružničkog voda. Ima jednostavno pročelje i stare svodove u prizemlju iz kojih je vidljivo koliko je građevina stara. Do danas je zadržala izvorni oblik i veličinu. Nakon cjelovite obnove koja je u tijeku zgrada će biti preuređena u privatni hotel.

***Starijim Bjelovarčanima poznata je kao kompleks točionice Severin
Whiskey gdje su se proizvodila alkoholna i bezalkoholna pića od kojih je
danas najpoznatija Cocta.***

Hussaren Cassern
Husarska vojarna
STAMBENA ZGRADA

- Lokacija:
Antuna Branka Šimića 3
- Izgrađena:
18. stoljeće
- Stilsko obilježje:
barokni klasicizam
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
Husarska vojarna
- Sadašnja namjena:
stambena zgrada
- Obnovljena:
nepoznato

Husarska vojarna pripada skupini najstarijih vojnih građevina u Bjelovaru. Pojavljuje se već na prvoj karti grada iz 1772. upisana kao vojarna za stožerne husare (njem. *Caserne für Hussarn Stabs Partheyen*). Isto potvrđuje katastarski plan iz 1828. uz napomenu da se odnosi na Đurđevačku pukovniju. Godine 1892. svrstana je u skupinu Zemaljskih zgrada vojne uprave, a 1912. upisuje se na kartu kao Vojarna br. 2. Do 1918. zgrada je služila kao vojarna 16. pješačke pukovnije. Jedna je od građevina koje su u najvećoj mjeri sačuvale izvorne arhitektonske osobine s kraja 18. st. bez naknadnih intervencija. Kao i većina prvih zgrada u Bjelovaru koje su izgrađene unutar gradskih zidina i ova je zgrada svjedok urbanističke povijesti grada.

Tijekom prenamjene zgrade nakon Drugog svjetskog rata iz vojarne u stambeni prostor zazidana su ulazna vrata s glavne ceste pa se u zgradu ulazi s dvorišne strane iz tzv. ganjčeca.

Kompleks zgrada bolnice

Vojna i županijska bolnica

OPĆA BOLNICA „DR. ANĐELKO VIŠIĆ” BJELOVAR

- Lokacija:
**Antuna
Mihanovića 8**
- Izgrađena:
19. i 20. stoljeće
- Stilsko obilježje:
**klasicizam,
neoklasicizam,
secesija**
- Arhitekt:
Ignac Fisher
- Prva namjena:
**vojna i županijska
bolnica**
- Sadašnja namjena:
**Opća bolnica “dr.
Anđelko Višić
Bjelovar”**
- Obnovljena:
**djelomično 1996.
(interni odjel)**

Bjelovar Županijska bolnica

Bolnica se izgradila sjeveroistočno od glavnog gradskog trga, izvan tadašnjih glavnih ulica. Sastojala se od tri glavne zgrade: zgrade internog odjela, kirurškog paviljona i sanatorija Vila Marija. Najstarija je zgrada internog odjela, izgrađena kao vojna bolnica 1845. Kirurški paviljon projektirao je arhitekt Ignac Fischer, a iako je gradnja počela 1913. završena je tek 1924. zbog Prvog svjetskog rata. Vila Marija sagrađena je 1928. kao privatni sanatorij kirurga Nikole Karlića. Projekt je izradio kraljevski županijski inženjer Armin Kraus, a izveo graditelj Ivan Barešić. Od 1940. i ona postaje dijelom kompleksa bolnice. Sredinom 20. st. u zgradi kirurgije bilo je smješteno i rodilište te su u njoj rođeni mnogi Bjelovarčani.

Sve tri zgrade važan su dio povijesti zdravstva u Bjelovaru i odražavaju arhitekturu različitih razdoblja. U Registar kulturnih dobara RH upisane su kao Kompleks zgrada bolnice.

Regiments Adiutantens Quartier
Sjedište pobočnika Đurđevačke pukovnije
TRGOVINA „HAPPY HOME“

- Lokacija:
**Ivana Viteza
Trnskog 10**
- Izgrađena:
18. stoljeće
- Stilska obilježja:
**kasni barok i
klasicizam**
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
**stožer pobočnika
Đurđevačke
pukovnije**
- Sadašnja namjena:
**poslovno-stambena
zgrada**
- Obnovljena:
2023. godine

Zgrada na uglu Ulice Ivana v. Trnskog i Mažuranićeve jedna je od najstarijih gradskih zgrada. Pronalazimo ju ucrtanu već na najstarijoj karti iz 1772. Jednokatnica je pravokutnog oblika s krovom koji pada na dvije strane. Arhitekt nije poznat kao ni za većinu prvih gradskih zgrada građenih u vrijeme Vojne krajine. Itijekom 20. st. obnavljana je za različite namjene, ali pri tome nije mijenjan prvotni oblik i raspored prostorija, sve do posljednje obnove kada je pretvorena u poslovno-stambenu zgradu s novim tlocrtom unutrašnjosti. Tada su u potkrovlju pronađeni fragmenti dokumenata s početka 20. st. koji su služili kao toplinska izolacija. Zgrada svjedoči urbanim počecima grada.

U dvorištu zgrade nalazi se jedno od najvećih stabala trešnje u središtu grada.

Piaristen Collegium samt Pfarkirche
Pijaristička škola i župna crkva
KATEDRALA SV. TEREZIJE AVILSKE

- Lokacija:
Trg Eugena Kvaternika 5
- Izgrađena:
1771. godine
- Stilski obilježja:
kasni barok
- graditelj:
Simon Ignaty Wagner
- Prva namjena:
župna crkva
- Sadašnja namjena:
Katedrala sv. Terezije Avilske
- Obnovljena:
2024. godine
- Spomenik kulture od:
11. 11. 1964.

Župna crkva posvećena sv. Tereziji Avilskoj sagrađena je 1771. Do 1774. dograđene su i spojene s crkvom dvije zgrade – zgrada za potrebe školstva koju vode pijaristi braća Diviš i zgrada župnog dvora. Te godine postavljen je i sat na zvonik. Crkva je građena kao jednobrodna s polukružnim prostorom za oltar, a pročeljem joj dominira visoki zvonik smješten u samo središte. Obnovljena je 1888. prema nacrtima Hermanna Bolléa. Tada je u portal ugrađen najznačajniji antički nalaz s bjelovarskog područja, reljef mitološke scene *Ifigenija na Tauridi*. Početkom 20. st. Župna crkva obogaćena je orguljama graditelja Gebrüder Riegera. Ovaj sakralni kompleks jedan je od najznačajnijih baroknih spomenika grada.

Crkveni zvonik važna je orijentacijska točka u prostoru s obzirom na to da se vidi iz gotovo svih dijelova grada te snažno oblikuje prepoznatljivu vizuru gradskog trga i grada.

Nichtunirte griechische Kirche
Grčko nesjedinjena crkva
CRKVA SVETE TROJICE

- Lokacija:
Ante Trumbića 2
- Izgrađena:
1792. – 1795.
- Stilska obilježja:
klasicizam
- Obnovitelj
Herman Bollé
- Prva namjena:
sakralni objekt
- Sadašnja namjena:
pravoslavna crkva
- Obnovljena:
2024. godine
- Spomenik kulture od:
4. 8. 1965.

Crkva Svete Trojice u Bjelovaru izgrađena je između 1792. i 1795. kao jednobrodna barokno-klasicistička građevina. Zvonik je dograđen 1822. Krajem 19. i početkom 20. st. crkva je obnovljena prema projektima Hermanna Bolléa. Iako su planirani neogotički i neorenesansni elementi, izveden je samo zvonik bez ukrasa. Prije obnove crkva sv. Trojice imala je zvonik sličan katedrali sv. Terezije Avilske. Unutrašnjost je obogaćena dekorativnim oslikom i neobizantskim ikonostasom. U crkvi se nalazi i tajni prolaz do skrivene prostorije. Portal do ceste dovršen je u listopadu 2024. dok se freske u unutrašnjosti nastavljaju restaurirati. Od 1999. u crkvi se ponovno služe mise.

Zidove i svodove u unutrašnjosti crkve oslikali su poznati hrvatski slikari Celestin Medović, Bela Čikoš Sesija i Ivan Tišov, a sačuvane su i dvije Medovićeve slike, Sv. Sava i Sv. knez Lazar.

Đurđevačka imovna općina u Bjelovaru

STAMBENA ZGRADA

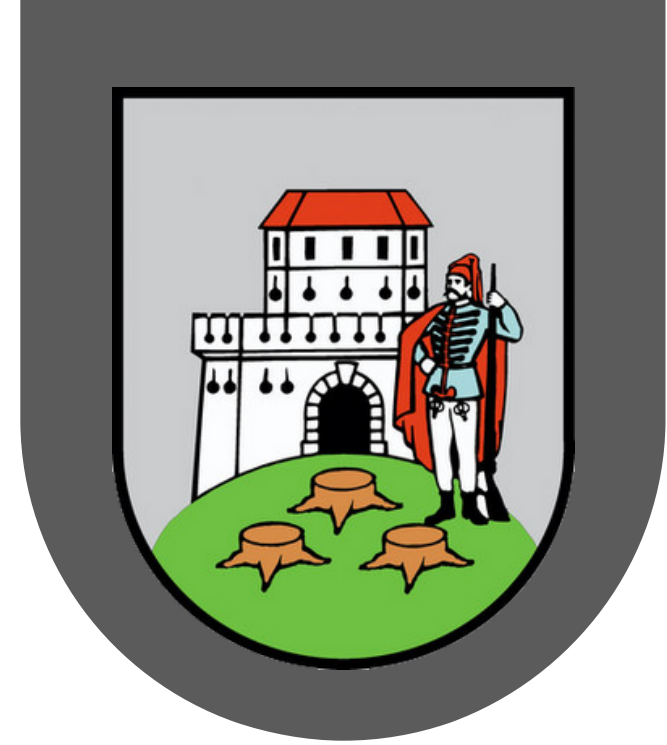
- Lokacija:
Trg Hrvatskog Sokola 11
- Izgrađena:
1860./1867. godine
- Stilska obilježja:
barokni klasicizam
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
imovna općina
- Sadašnja namjena:
stambena zgrada
- Obnovljena:
djelomično 2022. godine

Prizemnica izduženog pravokutnog tlocrta izgrađena je između 1860. i 1867. Pokrivena je dvostrešnim krovom nagnutim prema jugu, a oblikovana je u stilu historicizma s klasičnim arhitektonskim elementima karakterističnim za tradicionalnu gradnju tog razdoblja. Svojom arhitekturom i nenametljivim oblikovanjem skladno se uklapa u okolni prostor. Smještena je na sjevernoj strani Trga Hrvatskog sokola u Bjelovaru, gdje doprinosi povijesnom karakteru uličnog niza. U drugoj polovini 20. stoljeća, u zgradi su djelovali uredi „Šumarije Bjelovar” potom restoran „Napoli” i Osnovna škola „5. svibnja Bjelovar”, a danas je preuređena u stanove.

Godine 1888. u kući je odsjeo đakovački biskup J. J. Strossmayer. U spomen tom događaju Udruženje SHS žena na zgradu je postavilo mramornu ploču.

Kraljevska velika realna gimnazija ***GIMNAZIJA BJELOVAR***

- Lokacija:
Matice hrvatske 17
- Izgrađena:
1901.
- Stilska obilježja:
**kasni historicizam ,
neorenesansa**
- Arhitekt:
Martin Pilar
- Prva namjena:
realna gimnazija
- Sadašnja namjena:
gimnazija
- Obnovljena:
2005. godine

Zgrada Gimnazije smještena je u ulici Matice hrvatske, na početku Korza koji završava Čitaonicom. Otvorena je u rujnu 1901. nakon svega četrnaest mjeseci gradnje. Građena je u neorenesansnom stilu koji podsjeća na gradnju u 16. st. Najprepoznatljiviji dio zgrade je kupola koja se nalazi u središtu pročelja. Zahvaljujući svojoj veličini i položaju, ova zgrada smatra se jednom od najmonumentalnijih građevina u Bjelovaru. Prema projektnoj dokumentaciji, glavni arhitekt bio je Martin Pilar, a gradnju je izvelo zagrebačko poduzeće Pilar, Mally i Bauda. Zgrada je važan primjer javne školske arhitekture s početka 20. st.

Grad Bjelovar financirao je izgradnju zgrade Kraljevske gimnazije s pozajmicom od 5000 kruna.

Dom Hrvatskog sokola ***„SOKOLANA”***

- Lokacija:
Trg Hrvatskog sokola 8a
- Izgrađena:
1911. godine
- Stilski obilježja:
kasna secesija
- Arhitekt:
Dioniz Sunko
- Prva namjena:
društvena zgrada Hrvatskog sokola
- Sadašnja namjena:
sportski objekt „Sokolana”
- Obnovljena:
2025. godine

Dom Hrvatskog sokola u Bjelovaru sagrađen je 1911. i jedan je od najvažnijih primjera kasne secesije u gradu. Projektirao ju je poznati zagrebački arhitekt Dioniz Sunko. Zgrada je pravokutnog oblika s posebnim „odsječenim” kutovima i natkrivenim ulazom zakrivljenim prema unutra. Fasadu krasi reljefni ukrasi s prikazima ljudskih glava i stiliziranih biljnih ornamenta te upečatljiva šahovnica na pročelju. Posebno se ističe glavni ulaz, izvorno oblikovan kao kočijski prolaz. Stil zgrade spaja ukrasne detalje secesije s jednostavnim i lijepim linijama moderne arhitekture. Zgrada je od nastanka bila namijenjena potrebama svih građana, no prije svega bila je i ostala hram sporta i služi za razvoj sportske kulture u Bjelovaru.

Početkom posljednje obnove zgrade 2024. godine pronađena je vremenska kapsula koja je pohranjena prilikom gradnje zgrade 1912. godine i jedina je do danas pronađena u Bjelovaru.

Regiment Profosey
Sud i zatvor Križevačke pukovnije
STARI ZATVOR

- Lokacija:
ugao ulica Ante Trumbića i Matice hrvatske
- Izgrađena:
18. i 19. stoljeće
- Stilskoobilježja:
klasicizam
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
pukovnijski zatvor
- Sadašnja namjena:
javna zgrada
- Obnovljena:
2025. godine

Zgrada starog zatvora u Bjelovaru jedna je od najstarijih u gradu. Nastala je spajanjem dviju zgrada, stariji dio se nalazi u Trumbićevoj ulici i prikazan je već na karti iz 1772. kao pukovnijska tamnica. Tijekom 19. st. dograđuje se zgrada u Ulici Matice hrvatske za potrebe suda Križevačke pukovnije i zatvora. Sačuvan je izvorni tlocrt i važni dijelovi građevine, što joj daje veliku kulturno-povijesnu vrijednost. Osim što svjedoči o bogatoj prošlosti grada, zgrada ima i urbanistički značaj jer povezuje dvije važne gradske ulice. Nakon godina propadanja i napuštenosti zgrada je potpuno obnovljena 2025. te je postala jedna od najljepših starih zgrada u Bjelovaru.

U starom nacrtu ove zgrade vidljive su niše nepravilnog oblika s malim otvorima koje su omogućavale stražaru nadzor zatvorenika bez ulaska u ćeliju.

Kompleks sudskih zgrada i zatvora ***Kraljevski Sudbeni stol***

ŽUPANIJSKI SUD I ZATVOR U BJELOVARU

- Lokacija:
Josipa Jelačića 3
- Izgrađena:
19. stoljeće
- Stilska obilježja:
**rani historicizam,
romanizam,
neorenesansa**
- Arhitekt:
Franjo Klein
- Prva namjena:
**kompleks sudskih
zgrada i zatvora**
- Sadašnja namjena:
**Županijski i Općinski
sud u Bjelovaru,
Općinsko i državno
odvjetništvo, Zatvor
u Bjelovaru**
- Obnovljena:
2025. godine

Kompleks zgrada sudova i zatvora čine dvije zgrade iz 19. st. spojene zgradom novijeg razdoblja. Najstarija zgrada sagrađena je između 1857. i 1861. prema nacrtu arhitekta Franje Kleina u neoromaničkom stilu. U to je vrijeme bila najveća javna zgrada u Bjelovaru. Druga zgrada je izgrađena 1892. za *Kraljevski kotarski sud*. Građena je u neorenesansnom stilu. Pretpostavlja se da je projektiranje te zgrade povjereno županijskom inženjeru Juliju pl. Stanisavljeviću. Posebnost te zgrade su alegorijske skulpture na pročelju koje predstavljaju pravdu i milost (Justitia et Clementia).

Stari kompleks sudova i zatvora važan je dio pravosudne i arhitektonske povijesti Bjelovara.

Omčikusova kuća

Pučko otvoreno učilište

MUZEJ DOMOVINSKOG RATA

- Lokacija:
Trg Stjepana Radića 9
- Izgrađena:
krajem 19. stoljeća
- Stilska obilježja:
**barokni klasicizam,
historicizam**
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
stambeno-poslovna
- Sadašnja namjena:
stambena i javna
(Muzej Domovinskog
rata, trgovine)
- Obnovljena:
**djelomično krajem
20. stoljeća**

Zgrada na južnoj strani raskrižja Trga Stjepana Radića i Ulice Vladimira Nazora na ulazu u Bjelovar iz smjera Zagreba izgrađena je u historicističkom stilu s jednostavnim oblicima. Već 1828. zabilježena je na karti kao građevina u obliku slova L, s dužim dijelom prema trgu. U prizemlju su vidljivi stari svodovi, što upućuje na moguće temelje još starije zgrade. Gradski zastupnik, i trgovac Filip Omčikus 1890-ih dotadašnjoj prizemnici podiže kat te dograđuje jednokatnicu, a taj je izgled zadržan do danas. Od vremena Omčikusa zgrada je mijenjala vlasnike i namijene ovisno o političkim prilikama, od društvenih do privatnih. Posljednjih 50 godina u zgradi je djelovalo Pučko (Radničko) otvoreno učilište.

***Zajedno sa susjednom kućom Plachte čini svojevrsni ulazni
portal u središte grada.***

Quasi/Band Kasern

Zgrada vojne glazbe Križevačke pukovnije

STAMBENA ZGRADA

- Lokacija:
Trg A. G. Matoša 6
- Izgrađena:
18./19.stoljeće
- Stilska obilježja:
barokni klasicizam
- Arhitekt projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
**povremena vojarna
Križevačke
pukovnije, gostinjac**
- Sadašnja namjena:
stambeni prostor
- Obnovljena:
nepoznato

Zgrada je jedan od rijetkih primjera vojne arhitekture s početka 19. st. sagrađena izvan gradskih zidina. Prvi put se pojavljuje na karti iz 1825. kao povremena vojarna Križevačke pukovnije. Jednokatnica je pravokutnog tlocrta. Na prednjoj strani je glavni ulaz sa zakrivljenim lukom i dva reda prozora, a na stražnjim bočnim dijelovima je istaknuti dio (rizalit). Donji dio pročelja ukrašen je rustikom (grubom kamenom obradom), a na gornjem dijelu su jednostavniji ukrasni stupovi. Godine 1847. dograđuje se kao zgrada vojne glazbe. Na crtežima Antuna Margetinca označena je kao vojarna križevačke pukovnijske glazbe pod nazivom *Band Kasern*. U Registar kulturnih dobara RH upisana je kao *Gostinjac*.

Uz povremenu kasarnu na nekadašnjem Lackovićevom majuru izgrađeni su još i štagalj za vježbanje i skladište odjeće koji su odavno srušeni.

Bauhauptmanns Quartier

Sjedište građevinskog satnika Križevačke pukovnije

STAMBENA ZGRADA

- Lokacija:
**Andrije Kačića
Miošića 10**
- Izgrađena:
1825. godine
- Stilski obilježja:
klasicizam
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
**Stožer satnika
Križevačke pukovnije**
- Sadašnja namjena:
stambena zgrada
- Obnovljena:
**djelomično 1980-ih
godina**
- Spomenik kulture:
4. 6. 1974.

Zgrada je slobodnostojeća jednokatnica pravokutnog tlocrta s četverostrešnim krovom, smještena na uglu Ulice Andrije Kačića Miošića i Haulikove ulice. Glavno joj je pročelje orijentirano prema Kačićevoj ulici. Na sredini glavnog pročelja nalazi se ulaz u zgradu oko kojeg su ravnomjerno raspoređeni prozori u dva niza. Izgrađena je između 1795. i 1825., a na gradskom planu iz 1828. označena je kao *Bauhauptmans Quartier* Križevačke pukovnije. Zgrada je danas odlično očuvana. Njezin izvorni oblik, pročelje i unutrašnjost gotovo su u potpunosti sačuvani, što joj daje značajnu povijesnu i arhitektonsku vrijednost.

Zgrada je građena čvrsto i reprezentativno, a njezina izvrsna očuvanost danas svjedoči o visokoj kvaliteti gradnje i značaju koji je imala u doba Vojne krajine.

Bretter Magazin Eisen und Feldrequisiten Magazin
Skladište drvene građe, željeza i vojne opreme
TVRTKA „PRIMA“

- Lokacija:
Andrije Kačića
Miošića 26
- Izgrađena:
početak 19. stoljeća
- Stilska obilježja:
klasicizam
- Arhitekt/projektant/
graditelj:
nepoznat
- Prva namjena:
skladišta
Đurđevačke pukovije
- Sadašnja namjena:
skladišta, trgovina i
uredi tvornice
namještaja *Prima*
- Obnovljena:
90-ih godina

Kompleks skladišta uz sam rub novoosnovanog grada upisan je na karti 1828. gotovo u istoj veličini kao i danas. Prvotno su bile odvojene tlocrtno tvoreći oblik slova L, a tek su odnedavno spojene produžetkom prizemne zgrade. Obje zgrade su služile kao skladišta – prizemnica kao skladište drvene građe, a katnica kao skladište željeza i opreme namijenjene vojsci. Sačuvale su izvorni izgled s početka 19. st. s vrijednim konstruktivnim i ukrasnim elementima koji odražavaju tadašnji način gradnje. Osim arhitektonske vrijednosti, važne su u baštinsko-industrijskom i urbanističkom smislu jer oblikuju istočni rub Lebovićeva šetališta doprinoseći vizualnom identitetu grada.

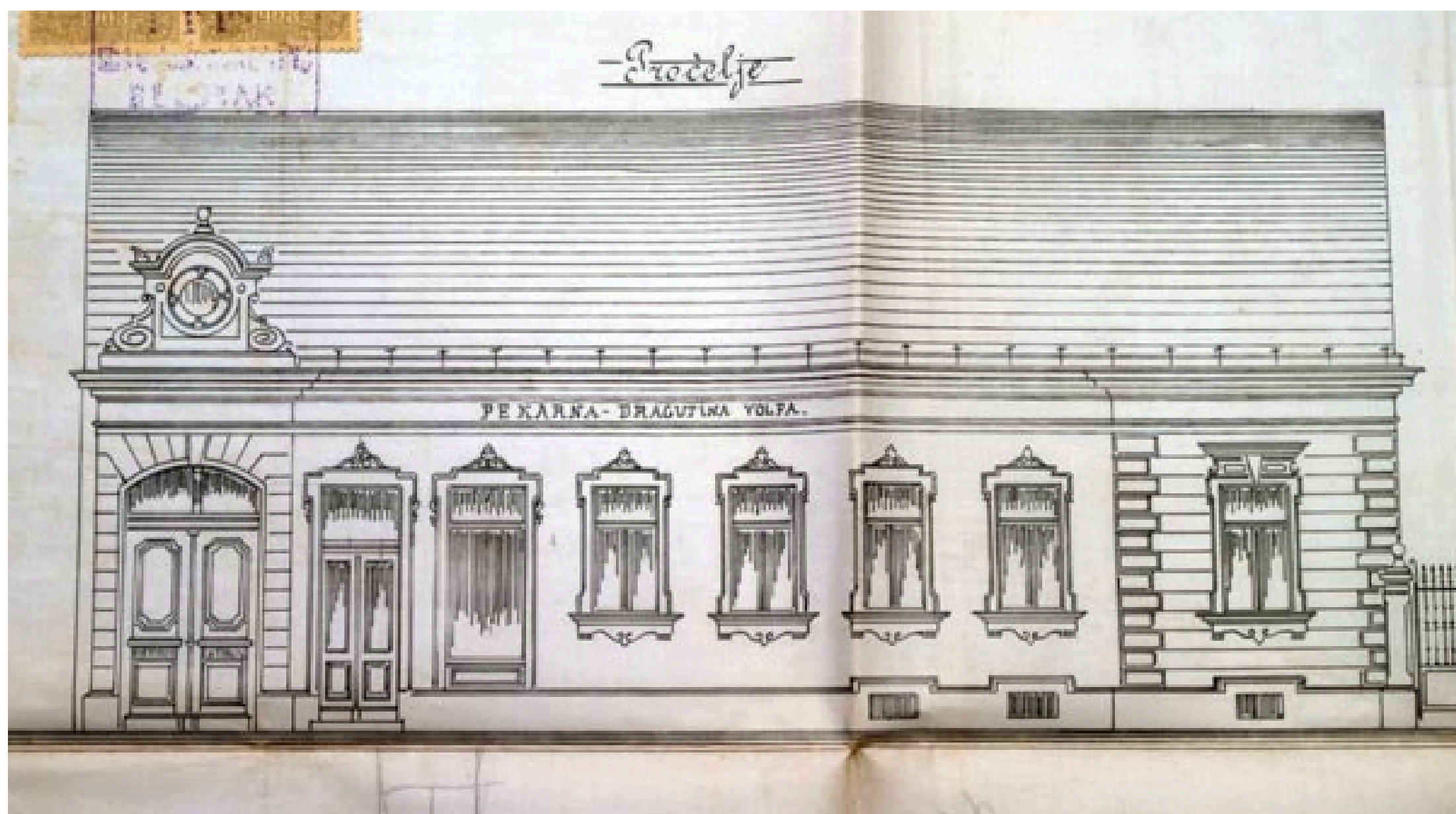
Skladišta su nekoć služila za potrebe vojske, najvjerojatnije kao spremišta za opremu i živežne namirnice, čemu služe sve do danas, ali u civilne svrhe.

Pekarna Dragutina Wolfa ***Stari kompleks tvornice Koestlin*** ***TRGOVINA „KOESTLIN”***

- Lokacija:
Augusta Šenoa 21
- Izgrađena:
20. stoljeće
- Stilska obilježja:
historicism, elementi industrijskog dizajna
- Arhitekt:
Giorgio Carnelutti
- Prva namjena:
pekarski obrt
- Sadašnja namjena:
bez namjene, napušteno
- Obnovljena:
djelomično 1992. godine

Kompleks zgrada tvornice Koestlin nastajao je postupno tijekom 20. st. Najstariji i najvažniji dio kompleksa prizemnica je koju je 1905. dao sagraditi poduzetnik Dragutin Wolf, a projektirao ju je arhitekt Giorgio Carnelutti (Gjuro Carnelutti). U toj je kući Wolf živio i vodio svoju pekaru koja je bila preteča današnje tvornice. Dvorišni aneks u industrijskom stilu nadograđen je 1920-ih, a ostale zgrade dograđivane su kako se mala pekara razvijala u sve veću tvornicu keksa i slastica. Nakon Prvog svjetskog rata Pekarna Wolf postaje Tvornica keksa, a 1935. Dragutin Wolf potpisuje ugovor s mađarskom tvornicom keksa Koestlin iz Gyora te počinje masovnija proizvodnja danas svjetski poznatih keksa.

Dragutin Wolf potpisivanjem ugovora 1935. s mađarskom tvornicom keksa stječe pravo naziva „Koestlin” te korištenje svih receptura za proizvodnju.

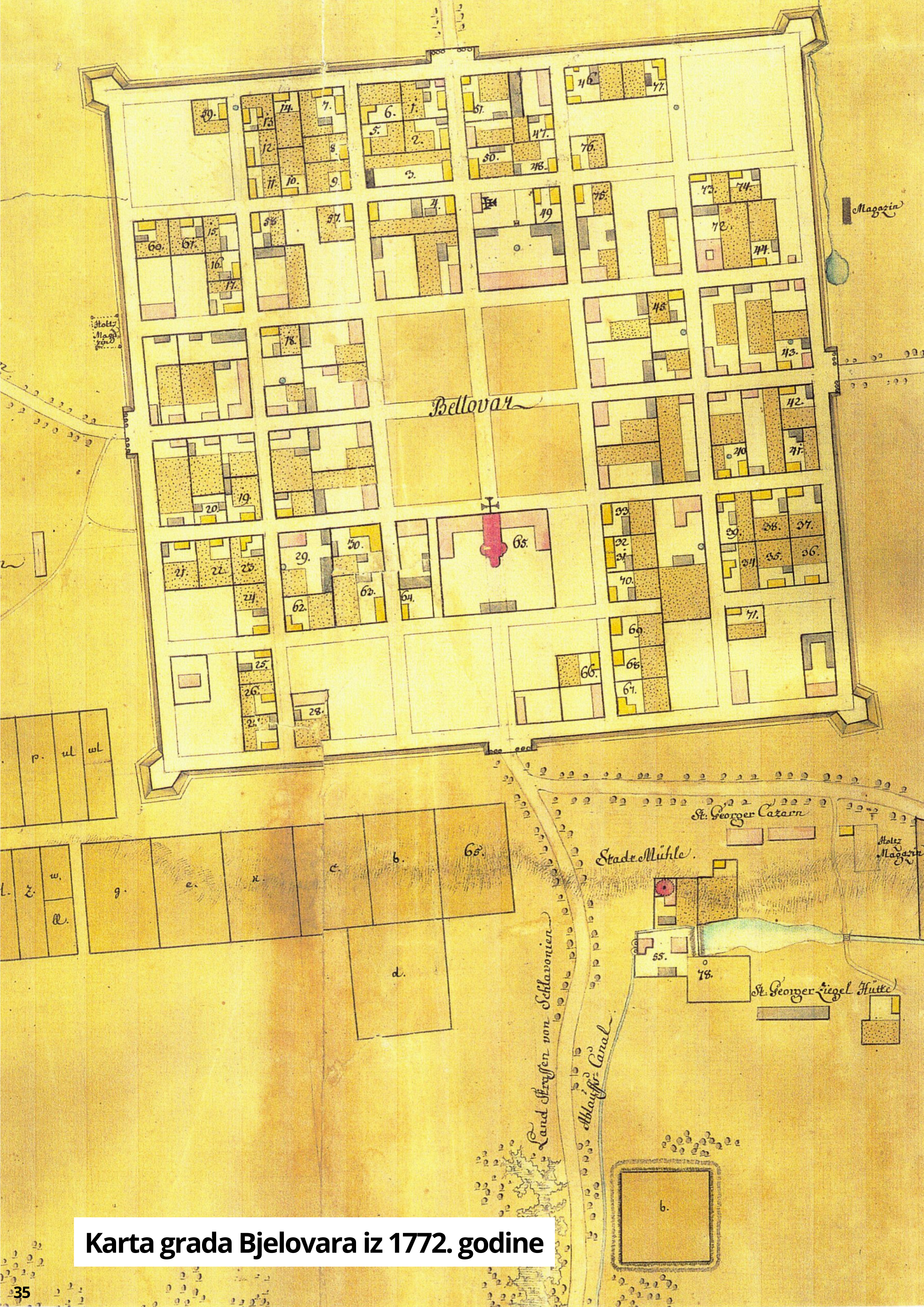
Kulturni četverokut projekt je u kojemu sudjeluju baštinske ustanove grada Bjelovara, Narodna knjižnica „Petar Preradović“, Gradski muzej Bjelovar i Državni arhiv u Bjelovaru s naglaskom na zajedničkim aktivnostima očuvanja i prezentacije bogate zavičajne kulturne baštine.

Dani europske baštine su manifestacija koju organiziraju Vijeće Europe i Europska komisija s ciljem upoznavanja i očuvanja Europske baštine. Tema manifestacije u 2025. je *Graditeljska baština: prozor prema prošlosti, pogled u budućnost.* U Hrvatskoj se *Dani europske baštine* obilježavaju tijekom rujna punih 30. godina.

Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske službena je evidencija u koju se upisuju dobra od kulturnog značaja radi njihove zaštite i očuvanja. Vodi ga Ministarstvo kulture i medija, a obuhvaća nepokretna, pokretna i nematerijalna kulturna dobra. Čine ga popisi preventivno zaštićenih dobara, zaštićenih dobara, dobara od nacionalnog značaja i dobara na Popisu svjetske baštine.

Karta grada Bjelovara iz 1772. godine

Karta grada Bjelovara iz 1828. godine

Interaktivna karta Bjelovara - Klikaj i otkrivaj!

Reference

- Blažeković, S. (1985). Bjelovar. SIŽ kulture.
- Buturac, J. (1970). Povijest Rimokatoličke župe Bjelovar. Štamparija Aleksandar Tajkov.
- Državni arhiv u Bjelovaru. HR-DABJ-2 Gradsko poglavarstvo Bjelovar: Nacrti i građevinske dozvole. (1871–1918).
- Državni arhiv u Bjelovaru. HR-DABJ-540 Zbirka razglednica.
- Državni arhiv u Bjelovaru. HR-DABJ-1201 Digitalna zbirka.
- Državni arhiv u Bjelovaru. HR-DABJ-1409 Zbirka crteža.
- Gradski muzej Bjelovar. Fotografska i ilustrativna građa.
- Ivanček, L. (1996). Nedovršeni spomenar – Bjelovaru u pohode. Čvor.
- Ivanček, L., & Ivanček, K. (2008). Nedovršeni spomenar – Bjelovaru u pohode (2., izmijenjeno i dopunjeno izd.). Čvor.
- Medar, M. (n.d.). Bjelovarsko-križevačka biskupija.
<https://www.epostshop.hr/bjelovarsko-krizevacka-biskupija/pid/810>
- Narodna knjižnica „Petar Preradović” Bjelovar. Fotografska i ilustrativna građa.
- Odjel za katastar nekretnina Bjelovar. Pismohrana.
- Područna konzervatorska služba Bjelovar. Pismohrana.
- Puhmajer, P. (2023). Main Guardhouse – A military public building of the 18th century. Peristil: zbornik radova za povijest umjetnosti, 66(1).
<https://doi.org/10.17685/Peristil.66.5>
- Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. (n.d.). Registar kulturnih dobara RH.
<https://registar.kulturnadobra.hr/#/>
- Renić, Z., & Kreštan, T. (2012). Narodna knjižnica “Petar Preradović” Bjelovar: Od časničkog kasina do novog tisućljeća. Hrvatsko knjižničarsko društvo.
- Štivić, V., Krivić Lekić, M., & Toth, S. (n.d.). Baštinske ustanove grada Bjelovara.
https://www.emajstor.hr/clanak/1007/bastinske_ustanove_grada_bjelovara
- Tjednik bjelovarsko-križevački: List za pouku, gospodarstvo, društveni i javni život (1890–1895). Bjelovar.